

Народна банка Србије

Unwinding – Приходи од камате на обезвређена финансијска средства која се вреднују по амортизованој вредности

Илустративни преглед за потребе техничке имплементације нове подзаконске регулативе из области рачуноводства на основу Закона о рачуноводству („Службени гласник РС”, бр. 62/2013)

Народна банка Србије

Радна група за израду прописа које Народна банка Србије доноси на основу Закона о рачуноводству основана Решењем гувернера, Г. Бр. 439 од 22. јануара 2014. (подгрупа за банке)

Народна банка Србије

Важна напомена

Овај документ представља оквирне смернице у домену проблематике признавања прихода од камата на обезвређене пласмане у складу с рачуноводственом политиком банке.

Његова сврха је упознавање с концептом и различитим аспектима теме која је обрађена како би пословним банкама била олакшано разумевање и практична примена одређених делова подзаконске регулативе из области рачуноводста која је донета у складу са Законом о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 62/2013).

Стручни допринос, кроз сугестије и коментаре, у изради овог прегледа дале су и колеге из Удружења банака Србије, пословних банака и ревизорских кућа који су били чланови Радне групе за израду прописа које Народна банка Србије доноси на основу Закона о рачуноводству. Без обзира на наведено, одговорност за састављање и тачност овог документа искључиво је на запосленима Народне банке Србије. Овај документ ни на који начин не обавезује претходно наведене чланове Радне групе нити прејудуцира званичне ставове институција које представљају.

Овај документ није регулатива, не обрађује све могуће опције које се могу јавити у пракси, нити му је циљ да буде ауторитативни текст из предметне области.

Другачије презентације књиговодственог евидентирања прихода од камата на обезвређене пласмане од приказаног у овом илустративу такође могу бити прихватљиве док год не одступају од стандарда предвиђеног МРС 39.

- I. Циљ и регулаторни оквир
- II. Питања банака у поступку јавне расправе поводом нове подзаконске регулативе
- III. Значење појмова
- IV. Концепт unwinding-a
- V. Unwinding и контни оквир за банке
- VI. Илустративни пример I, I-a, I-b и II
- VII. Закључак
- VIII. Додатни извори

I. Циљ и регулаторни оквир

- **Циљ:** Разјаснити одређене аспекте примене поступака рачуноводственог евидентирања прихода од камате, као и других прихода/расхода у вези са обезвређеним финансијским средствима која се вреднују по амортизованој вредности.
- **Задати регулаторни оквир:**
 - i. Закон о рачуноводству („Службени гласник РС“, бр. 62/2013) и захтеви за састављање финансијских извештаја у складу са МСФИ/МРС из члана 20. Закона
 - ii. Подзаконска регулатива из области рачуноводства:
 - Одлука о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке („Службени гласник РС“, бр. 71/2014), односно Одлука о изменама и допунама Одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке (која ће накнадно бити објављена у „Службеном гласнику“)
 - Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке („Службени гласник РС“, бр. 71/2014), односно Одлука о изменама и допунама Одлуке о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке (која ће накнадно бити објављена у „Службеном гласнику“)
 - iii. Превод Концептуалног оквира за финансијско извештавање и основних текстова Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања („Службени гласник“, бр. 35/2014)

II. Питања банака у поступку јавне расправе

- С обзиром на специфичност теме и бројне изазове у имплементацији одређених нових рачуноводствених захтева, појавила су се и одређена **питања у току рада на подзаконској регулативи**, од којих су нека покренута током, као и након јавних расправа одржаних у просторијама Удружења банака Србије 30. маја и 9. октобра 2014. године.
- Следе нека од типичних питања у вези са евидентирањем прихода од камате на обезвређене пласмане која су се издвојила :
 - i. Природа и концепт unwinding-a
 - ii. Примери и појашњења за конта у вези са обезвређеним пласманима (рч. групе 70, 650, 750, 933)
 - iii. Књиговодствено евидентирање промена у случају да кредит улази у статус НПЛ?
 - iv. Који је билансни рачун противконто/противставка за приход од unwinding-a?
 - v. Када дође до наплате евиденционе камате (која се књижила ванбилансно), како прокњижити ту наплату?
- Намера овог илустративног прегледа је да на наредним страницама пружи одговоре на покренута питања и разјасни природу концепта unwinding-a.

III. Значење појмова

Појам

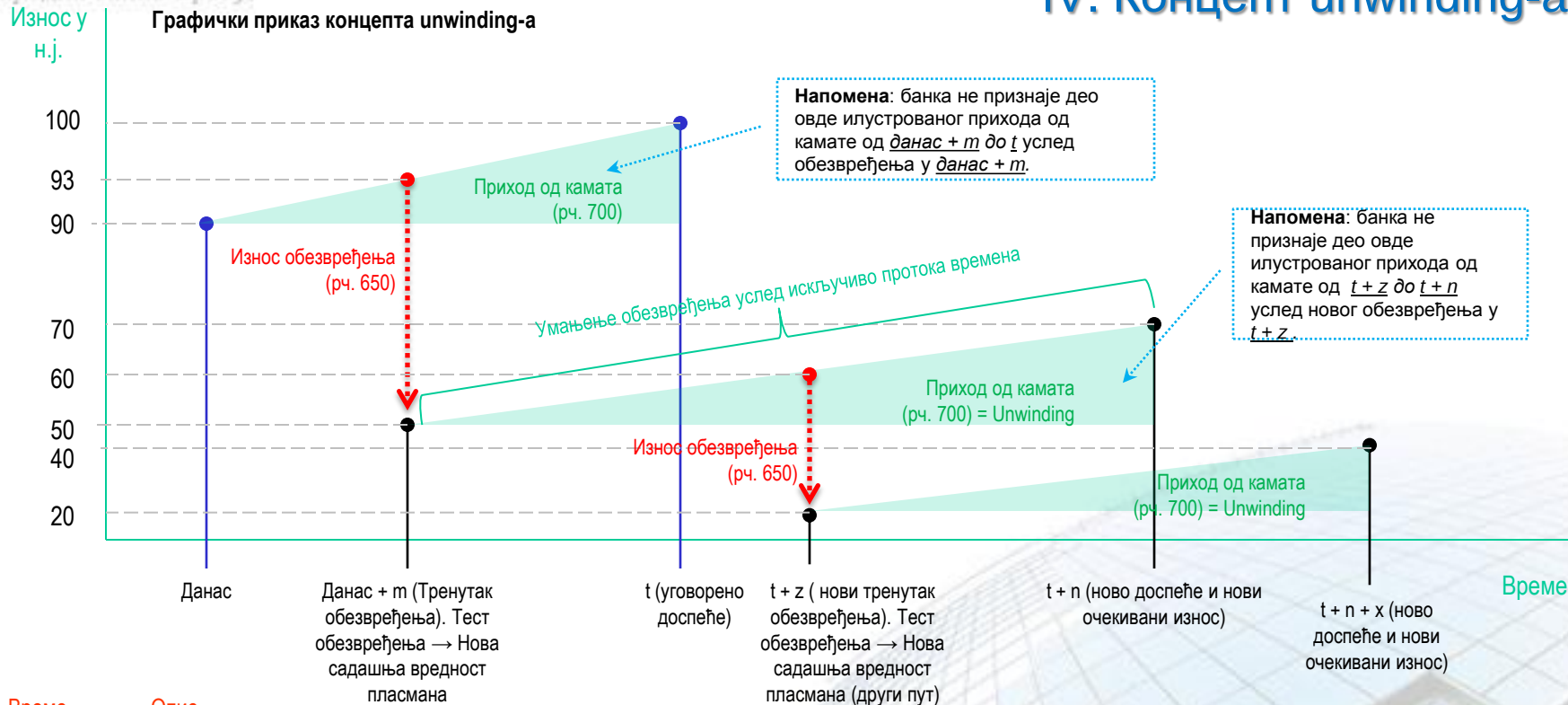
- “Unwinding of the discount on the impairment allowance”, скраћено “unwinding”
- Ефективна каматна стопа
- Амортизована вредност финансијског средства
- Ефекат протока времена, у контексту unwinding-a
- Ефекат промена у очекиваним готовинским токовима
- Евиденциона камата
- Обезвређење (Умањење вредности)

Значење

- **Приступ 1:** Признавање прихода од камате обезвређеног финансијског средства у току извештајног периода применом ефективне каматне стопе (ЕКС) на амортизовану вредност (нето вредност)
- **Приступ 2:** Ефекат умањења износа обезвређења (тзв. резервација односно рачуна исправке вредности финансијског средства) финансијског средства која се вреднују по амортизованој вредности искључиво услед протока времена (услед ефекта временске вредности новца и непромењених претпоставки коришћених за потребе обрачуна исправке вредности), које се признаје као приход од камате у току извештајног периода
- Стопа која тачно дисконтује очекиване будуће готовинске исплате или примања током очекиваног рока трајања финансијског инструмента, односно интерна стопа приноса финансијског инструмента. Укључује све накнаде и ставке плаћене или примљене између уговорних страна које су саставни део ЕКС (такође видети IAS 18), трошкове трансакције и све друге премије или дисконте.
- Износ по коме се (а) финансијско средство или финансијска обавеза одмерава приликом почетног признавања (укључујући и трошкове трансакције) умањен за (б) исплате главнице, уз (в) додавање или одузимање кумулиране амортизације применом метода ефективне камате за све разлике између почетног износа и износа при доспећу и уз (г) одузимање сваког умањења (директно или кроз рачун резервисања) по основу умањења вредности или ненаплативости.
- Део укупног умањења износа обезвређења финансијског средства који се може приписати искључиво протоку времена од једног до другог извештајног периода.
- Једновременно повећање (или умањење) износа обезвређења финансијског средства које се може приписати искључиво променама у очекиваним будућим токовима готовине од финансијског средства било услед (а) промене очекивања у погледу њиховог износа или услед (б) промене очекиваног тренутка наплате (укључујући и њихову комбинацију).
- Износ (брuto) уговорене камате у складу с планом отплате зајма који банка у случају обезвређења финансијског средства може да настави да евидентира ванбилансно у складу са Одлуком о контном оквиру за интерне потребе (није захтев МСФИ).
- За потраживања или инвестиција које се држе до доспећа и које се књиже по амортизованој вредности обезвређење се одмерава као разлика између (а) књиговодствене вредности средства и (б) садашње вредности процењених будућих токова готовине (искључујући будуће кредитне губитке који нису настали) дисконтованих по првобитној ЕКС финансијског средства (тј. ефективној каматној стопи израчунатој приликом првобитног признавања).

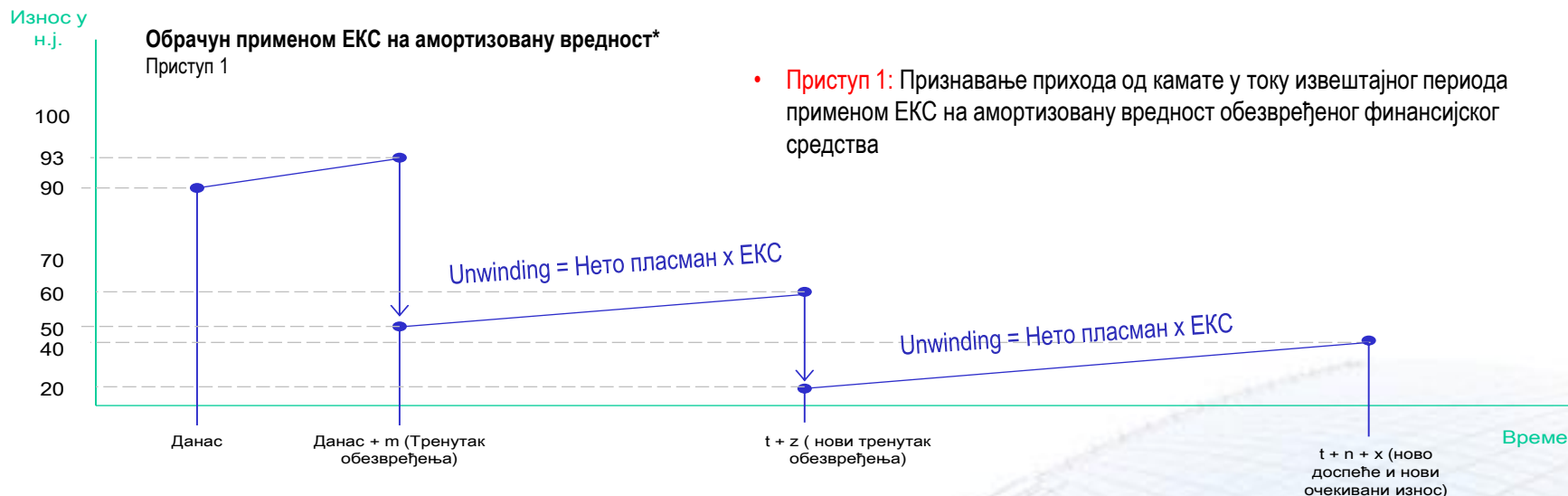
IV. Концепт unwinding-a

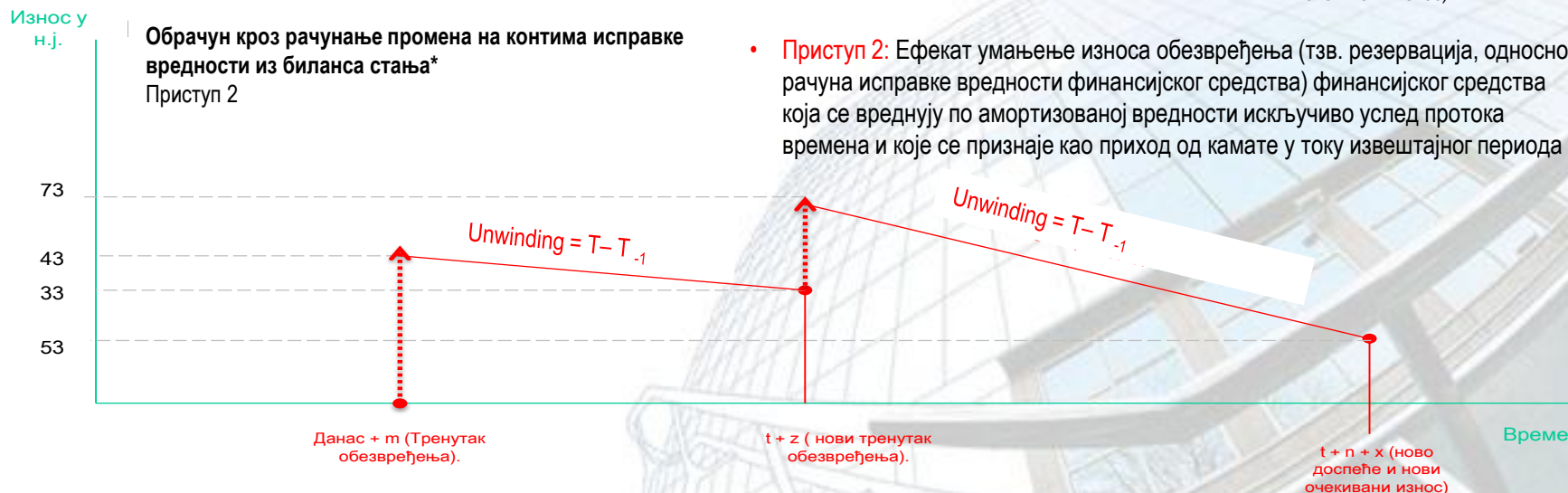
Време	Опис
Данас	Банка одобрава <i>bullit payment</i> пласман који доспева у времену t у износу од 100 н.ј. Садашња вредност пласмана је 90 н.ј. Применом ЕКС* на садашњу вредност пласмана банка признаје приход од камата који је једнак уговореном.
Данас + m	Дужник у финансијским потешкоћама и пласман бива обезвређен. Након позитивног теста обезвређења, израчуната нова садашња вредност пласмана (применом ЕКС* дисконтујући нови очекиван ток готовине у износу од 70 н.ј. у времену $t + n$.) у износу од 50 н.ј. Разлика до нето књиговодствене вредности од 93 н.ј. призната је као расход обезвређења периода.
t + z	Банка од Данас + m до $t + z$ услед протока времена применом ЕКС* на садашњу вредност обезвређеног пласмана признаје као приход од камата по основу обезвређеног пласмана до момента сазнања о новом обезвређењу услед измена у очекиваном тренутку наплате, као и износу токова готовине. Након новог прерачуна износа обезвређења, нова садашња вредност обезвређеног пласмана (применом ЕКС* дисконтујући нови очекиван ток готовине у износу од 40 н.ј. у времену $t + n + x$.) износи 20 н.ј. Разлика до нето књиговодствене вредности од 60 н.ј. призната је као расход обезвређења периода.
t + n + x	Банка од $t + z$ до $t + n + x$ услед протока времена применом ЕКС* на садашњу вредност обезвређеног пласмана признаје као приход од камата по основу обезвређеног пласмана. О моменту доспећа у $t + n + x$ банка наплаћује 40 н.ј. и затвара пласман.

* Иницијалне ЕКС.

IV. Концепт unwinding-a (настављено)

- **Приступ 1:** Признавање прихода од камате у току извештајног периода применом ЕКС на амортизовану вредност обезвређеног финансијског средства

- **Приступ 2:** Ефекат умањење износа обезвређења (тзв. резервација, односно рачуна исправке вредности финансијског средства) финансијског средства која се вреднују по амортизованој вредности искључиво услед протока времена и које се признаје као приход од камате у току извештајног периода

* У пракси ефекат протока времена неће бити линеаран, као што је то (због једноставности приказа) илустровано на овим профилима. То се дешава зато што се ЕКС примењује на нето вредност која је увећана за претходно обрачунату а ненаплаћену камату и тако све до доспећа обезвређеног пласмана. На тај начин приход од камате је до доспећа из периода у период све већи а не константан.

V. Unwinding и контни оквир за банке

- Новом Одлуком о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке је, између осталог, напуштен концепт суспензије прихода од камате и последично омогућена примена признавања **прихода од камата по основу пласмана који су обезвређени у складу с рачуноводственом политиком банке**.
- Књиговодствено евидентирање се реализује преко следећих рачуна:
 - i. Приходи од камата по основу обезвређених пласмана – рачуни групе 70
 - Након признавања обезвређења финансијског средства, приходи од камате се признају у износу који се добија применом ЕКС на књиговодствену вредност пласмана, односно његову амортизовану вредност (првобитна вредност пласмана умањена за исправку вредности).
 - Користи се иницијална ЕКС, односно текући ЕКС у случају примене променљиве каматне стопе.
 - Поменути ефекат представља unwinding, односно умањење исправке вредности по основу ефекта протока времена, због чега га не треба књиговодствено евидентирати као укидање исправке вредности кроз биланс успеха (рч. 750), већ као приход од камате.
 - ii. Рачуни исправке вредности финансијских средстава у билансу стања – рачуни хх9
 - С обзиром на концепт умањења обезвређења (односно исправке вредности финансијског средства) који настаје услед протока времена, контрастав књижењу прихода од unwinding-а третира одговарајуће рачуне исправке вредности финансијског средства из биланса стања (хх9)*.
 - За сам обрачун износа умањења исправке банка може користити приступ 1 или приступ 2. Оба приступа резултирају у истом ефекту.
 - iii. Индиректни отпис пласмана – рачун 650/750
 - До повећања (смањења) исправке вредности у билансу успеха може доћи само у случају промене процене износа и времена реализације будућих новчаних токова, тј. промене претпоставки коришћених за потребе обрачуна исправке вредности пласмана.

* Осим у случају када се банка определи за метод *Interest revenue correction* (наставља се са обрачуном и признавањем камате на обезвређене НПЛ пласмане, као и обрачун исправке вредности потраживања по том основу, уз накнадну корекцију, у оквиру Биланса успеха: сторно исказаних расхода по основу исправке вредности потраживања за камату и прихода од камате).

V. Unwinding и контни оквир за банке (настављено)

iv. Евиденциона камата – на рачуну 933 – Друга ванбилансна актива

- Ванбилансно исказивање тзв. евиденционе камате према врсти пласмана на који је обрачуната, односно потраживања за обрачунату камату по основу пласмана који су обезвређени у складу с рачуноводственом политиком банке – НПЛ пласмани банка може вршити на рачуну 933.
- Уколико одлучи да књиговодствено евидентира евиденциону камату, банка наставља са обрачуном и евидентирањем уговорене камате, без обзира на то што је наступио НПЛ статус, при чему се приход од камате по том основу признаје тек у тренутку њене наплате, након што су измирена сва претходно призната билансна потраживања по главници и камати.
- Од тренутка обезвређења НПЛ пласмана уговорена камата се не признаје у Билансу стања и Билансу успеха и не може утицати на повећање исправке вредности.
- Обрачуната уговорена камата (евиденциона) и даље се може узети у обзир приликом процене будућих новчаних токова од обезвређеног средства, у случају када се процени да је њена наплата извесна.

Илустративни пример I

Полазне претпоставке

- Пример пласмана који се отплаћује **у пет једнаких ануитета**.
- Моменат *defaulta* је на крају треће године.
- Банка након *defaulta* клијента очекује само 1 готовински ток на крају шесте године.

VI. Илустративни пример I (уредна отплата кредита - ануитети)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	5
Износ ануитета	264
ЕКС	10,8%

Ануитетни план:

Време	Стање пласмана	Ануитет	Износ главнице	Износ камате
0	1000	-	-	-
1	836	264	164	100
2	656	264	180	84
3	458	264	198	66
4	240	264	218	46
5	0	264	240	24
-	-	1.319	1.000	319

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун		
0)	20	1000
1)	264	
2)	264	
3)	264	
4)	264	
5)	264	
S)	1339	1000

Након одобравања пласмана од 1000 н.ј. и прилива од 20 н.ј. по основу накнаде у т0, до доспећа пласмана, у складу са ануитетним планом отплате, банка евидентира прилив на жиро рачун.

105 - Пласман	
1000	
	164
	180
	198
	218
	240
1000	1000

Пласман се амортизује у складу с динамиком из ануитетног плана.

700 - Приход од камата	
	106
	89
	70
	49
	26
0	339

Банка признаје приход од камата по основу одобреног пласмана применом метода ЕКС, признајући приход од камата у складу са ануитетним планом и по основу умањења обавезе по разграниченој накнади.

493 - Разграничење накнаде	
	20
6	
5	
4	
3	
2	
20	20

Умањење разграничене накнаде врши се применом метода ЕКС (ЕКС x нето пласман умањен за разграничену накнаду – приход од камата по ануитетном плану).*

* Приход по основу камата од умањење обавезе по разграниченој накнади је обрачунат на следећи начин: **ЕКС x (Салдо пласмана – Салдо рч. разграничена накнада) – Приход од камате по ануитетном плану.** За т0, то значи: $10,8\% \times (1000 - 20) - 100 = 106 - 100 = 6$. За т1, обрачун изгледа: $10,8\% \times (1000 - 164 - 14) - 84 = 89 - 84 = 5$. итд. до тренутка пуне отплате.

VI. Илустративни пример I (тешкоће у отплати кредита)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	5
Износ ануитета	264
ЕКС	10,8%
Тренугак обезвређења (у год.)	3
Очекивани ток готовине (износ)	300
Очекивани ток готовине (време)	6
Износ обезвређења	232
Износ обезвређења у %	51%

Ануитетни план након обезвређења:

Време	Стање пласмана	Ануитет	Износ главнице	Износ камате	Очекивани Готовинск и ток	Садашња вредност		Износ обезвређења	Unwinding Ефекат
						Г Т.	о очекиваног		
0	1000	-	-	-	-	-	-	-	-
1	836	264	164	100					
2	656	264	180	84					
3	458	264	198	66			221	232	
4							244	209	24
5							271	182	26
6					300	300	153	29	29
-	-	791	542	249	300	-	776	79	79

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун	
0)	20
1)	264
2)	264
3)	264
4)	
5)	
6)	300
Zak.	
S)	1111
	1000

105 - Пласман	
	1000
	164
	180
	198
	300
	158
	1000
	1000

700 - Приход од камата	
	106
	89
	70
	0
	264

493 - Разграничење накнаде	
	20
	6
	5
	4
	5
	20
	20

109 - И.В. Пласмана	
0)	
1)	
2)	
3)	232
4)	24
5)	26
6)	29
Zak	153
S)	232
	232

650 - Обезвређење	
	232
	232
	0

700 - Unwinding	
	24
	26
	29
	0
	79

933 - Евиденциона камата	
	46
	24
	70
	0

VI. Илустративни пример I (деталји обрачуна)

- Банка признаје обезвређење на крају периода 3. На крају трећег периода неотплаћени износ главнице износи 453 н.ј. (неотплаћена главница 458 н.ј. и нереализован приход од накнаде од 5 н.ј. кроз презентацију умањује пласман) док је клијент у могућности да отплати 300 н.ј., али на крају периода 6. следи обрачун садашње вредности очекиваног новчаног тока од 300 н.ј. и износа обезвређења у временском периоду 3.

$$\text{Садашња вредност будућег ТГ} = \frac{\text{Очекивани ток готовине}}{1 + \text{ЕКС} \times \text{Време очекиваног ТГ} - \text{Извештајни период}} = \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 3} = \frac{300}{1 + 10,8\% \times 3} = 221 \text{ н.ј.}$$

$$\text{Обезвређење}_{\tau_3} = \text{Књиговодствена вредност} - \text{Садашња вредност будућег ТГ} = 458 - 5 - 221 = 232 \text{ н.ј.}$$

- На крају периода 4 банка евидентира приход од камате по обезвређеном пласману. Банка има две опције како да обрачуна приход од камате на обезвређени пласман:

$$1. \text{ ЕКС} \times \text{Нето вредност пласмана на почетку године} = 10,8\% \times 221 \text{ н.ј.} = \mathbf{24 \text{ н.ј.}}$$

$$2. \text{ Обезвређење}_{\tau_4} - \text{Обезвређење}_{\tau_3} = \left(453 - \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 4} \right) - \left(453 - \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 3} \right) = 209 - 232 = - \mathbf{24 \text{ н.ј.}}$$

(разлика је свакако негативна, али за потребе признавања прихода користи се апсолутна вредност)

- За обрачуна прихода од unwinding-a у наредном периоду банка, поред наведена, два може да употреби и следећи приступ:

$$(1 + \text{ЕКС}) \times \text{Unwinding}_{\tau-1} = 1,108 \times 24 \text{ н.ј.} = \mathbf{26 \text{ н.ј.}}$$

- Улога разграниченог прихода од накнаде је специфична у контексту метода ЕКС и прихода од unwinding-a.

- Обрачун амортизоване вредности на крају периода 3 и 4:

Амортизована Вредност	Почетно признавање	+/- Трошкови/Приходи одобравања	- Отплаћена главница	+/- Кумулирана амортизација дисконта/премије применом ЕКС	- Исправка вредности
$\tau_3: 221 =$	1000	- 20	- 542	+ 15	- 232
$\tau_4: 244 =$	1000	- 20	- 542	+ 15	- 209

- О коначном доспећу пласмана у τ_6 салдо на рч.105 ће износити 158 н.ј., рачун исправке 109 ће износити 153 н.ј., док ће неразграничена накнада на рачуну 493 износити 5 н.ј. Пласман ће у складу са захтевом за презентацију, у складу са МСФИ, износити 0 н.ј. с обзиром на то да је разграничена накнада мапирана као одбитна ставка пласмана.

Илустративни пример I-а

Полазне претпоставке

- Пример пласмана који се отплаћује **у пет једнаких ануитета.**
- Моменат *defaulta* је на крају 3. године.
- Банка након *defaulta* клијента очекује само 1 готовински ток на крају шесте године.
- (+) Неочекивано, клијент ипак успева да на крају пете године изврши додатну уплату.

VI. Илустративни пример I-а (тешкоће у отплати кредита)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	5
Износ анuitета	264
ЕКС	10,8%

На крају пете године клијент неочекивано ипак врши додатну уплату у износу од 100 н.ј. Банка по том основу бележи прилив средстава на жиро рачун и умањује главницу дуговања клијента. Међутим, чињеница да је клијент неочекивано уплатио 100 н.ј. није од утицаја на садашњу вредност очекиваног будућег тока готовине, који је на крају петог периода и даље 271 н.ј. Оно што се променило је амортизована вредност пласмана и последично износ обезвређења на крају петог периода. Из наведеног разлога, сама уплата није од утицаја на ефекат unwinding-а, који је исти као и у илустративном примеру I.

Ануитетни план након обезвређења:

Време	Стање пласмана	Ануитет	Износ главнице	Износ камате	Очекивани Готовинск и ток	Садашња вредност очекиваног		Износ обезвређења	Unwinding Ефекат
						Г	Т.		
0	1000	-	-	-	-	-	-	-	-
1	836	264	164	100					
2	656	264	180	84					
3	458	264	198	66				221	232
4								244	209
5	358		100					271	82
6					300		300	53	29
-	-	791	642	249	400	-	-	576	79

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун		
0)	20	1000
1)	264	
2)	264	
3)	264	
4)		
5)	100	
6)	300	
Zak.		
S)	1211	1000

105 - Пласман		
	1000	
		164
		180
		198
		100
		300
		58
	1000	1000

700 - Приход од камата		
		106
		89
		70
	0	264

493 - Разграничење накнаде		
		20
	6	
	5	
	4	
	5	
	20	20

109 - И.В. Пласмана		
0)		
1)		
2)		
3)		232
4)	24	
5)	126	
6)	29	
Zak.	53	
S)	232	232

650 - Обезвређење		
	232	
	232	0

750 - Укидање обезвр.		
	0	100

700 - Unwinding		
		24
		26
		29
	0	79

933 - Евиденциона камата		
		46
		24
	70	0

VI. Илустративни пример I-а (деталји обрачуна)

- С обзиром на то да уплата од 100 н.ј. на крају петог периода не утиче на очекивања банке у погледу будућих токова готовине (300 н.ј. на крају периода 6), сама уплата нема утицаја ни на садашњу вредност будућег тока готовине.

$$\text{Садашња вредност будућег ТГ} = \frac{\text{Очекивани ток готовине}}{1 + \text{ЕКС} \times \text{Време очекиваног ТГ} - \text{Извештајни период}} = \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 5} = \frac{300}{1 + 10,8\% \times 1} = 271 \text{ н.ј.}$$

- Међутим, уплата јесте од утицаја на износ обезвређења на крају периода 5. Имајући у виду дефиницију обезвређења као разлику између садашње вредности будућег Т.Г. и књиговодствене вредности пласмана, уплата у износу од 100 н.ј. утицала је на смањење књиговодствене вредности пласмана. Последишно, и обезвређење је смањено за исти износ.

$$\text{Обезвређење}_{\tau_5} = \text{Књиговодствена вредност} - \text{Садашња вредност будућег ТГ} = 458 - 100 - 5 - 271 = 82 \text{ н.ј.}$$

- С обзиром на то да уплата није од утицаја на садашњу вредност будућег ТГ, као ни од утицаја на обезвређење услед промене у износима и временском периоду будућих токова готовине, уплата од 100 н.ј. је без утицаја на ефекат unwinding-a.

$$1. \text{ ЕКС} \times \text{Нето вредност пласмана} = 10,8\% \times 271 \text{ н.ј.} = \mathbf{29 \text{ н.ј.}}$$

$$2. \text{ Обезвређење}_{\tau_6} - \text{Обезвређење}_{\tau_5} = \left(353 - \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 6} \right) - \left(353 - \frac{300}{1 + 10,8\% \times 6 - 5} \right) = 53 - 82 = \mathbf{- 29 \text{ н.ј.}}$$

- Амортизована вредност и промене на исправци су дати на следећи начин:

Амортизована Вредност	Почетно признавање	+/- Трошкови/Приходи одобравања	- Отплаћена главница	+/- Кумулирана амортизација дисконта/премије применом ЕКС	- Исправка вредности
$\tau_4: 244 =$	1000	- 20	- 542	+ 15	- 209
$\tau_5: 271 =$	1000	- 20	- 642	+ 15	- 82

Исправка вредности на крају τ_4	209
+ Повећање услед додатних обезвређења	-
- Смањење услед укидања обезвређења	-100
- Смањење услед ефекта unwinding-a	-26
Исправка вредности на крају τ_5	82

Илустративни пример I-b

Полазне претпоставке

- Пример пласмана који се отплаћује **у пет једнаких ануитета.**
- Моменат *defaulta* је на крају треће године.
- Иницијално, банка након *defaulta* клијента очекује само 1 готовински ток на крају 6. године.
- (+) Околности се мењају и банка на крају петог периода долази до информације да је финансијски положај клијента побољшан и да по том основу уместо 300 н.ј. може да очекује 400 н.ј. на крају шесте године.

VI. Илустративни пример I-b (тешкоће у отплати кредита)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	6

На крају пете године финансијско стање клијента се побољшава. Банка процењује да ће услед тога моћи да очекује 400 н.ј. на крају шесте године. **Промене у очекиваном износу будућег готовинског тока су од утицаја на износ садашње вредности будућег готовинског тока, те и последично износа unwinding-а.**

Ануитетни план након обезвређења:

Време	Стање пласмана	Ануитет	Износ главнице	Износ камате	Очекивани Готовински и ток	Садашња вредност очекиваног Г.Т.	Износ обезвређења	Unwinding Ефекат	Нова Садашња вредност очекиваног Г.Т.	Нови износ обезвређења	Нови Unwinding Ефекат
0	1000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	836	264	164	100	-	-	-	-	-	-	-
2	656	264	180	84	-	-	-	-	-	-	-
3	458	264	198	66	-	221	232	-	-	-	-
4					-	244	209	24	-	-	-
5					-	271	182	26	361	92	-
6					300	300	153	29	400	53	39
-	-	791	542	249	300	-	-	-79	-	-	39

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун		
0)	20	1000
1)	264	
2)	264	
3)	264	
4)		
5)		
6)	400	
Zak.		
S)	1211	1000

105 - Пласман		
	1000	
		164
		180
		198
		400
		58
	1000	1000

700 - Приход од камата		
		106
		89
		70
	0	264

493 - Разграничење накнаде		
		20
	6	
	5	
	4	
	5	
	20	20

109 - И.В. Пласмана		
0)		
1)		
2)		
3)		232
4)	24	
5)	117	
6)	39	
Zak.	53	
S)	232	232

650 - Обезвређење		
	232	
	232	0

750 - Укидање обезвр.		
		90
	0	90

700 - Unwinding		
		24
		26
		39
	0	89

933 - Евиденциона камата		
	46	
	24	
	70	0

VI. Илустративни пример I-b (деталји обрачуна)

- Имајући у виду промењена очекивања на крају периода 6 (додатних 100 н.ј. у односу на иницијално очекиваних 300 н.ј.), промена је од утицаја на садашњу вредност будућих токова готовине.

$$\text{Садашња вредност будућег ТГ} = \frac{\text{Очекивани ток готовине}}{1 + \text{ЕКС} \times \text{Време очекиваног ТГ} - \text{Извештајни период}} = \frac{300 + 100}{1 + 10,8\% \times 6 - 5} = \frac{400}{1 + 10,8\% \times 1} = 361 \text{ н.ј.}$$

- Само очекивање, за разлику од илустративног примера под Ia, није од директног утицаја на књиговодствену вредност. Међутим, имајући у виду дефиницију обезвређења као разлику између садашње вредности будућег Т.Г. и књиговодствене вредности пласмана, додатно очекивање у износу од 100 н.ј. утицало је на повећање књиговодствене вредности пласмана путем смањења обезвређења за исти износ.

$$\text{Обезвређење}_{\text{т5 пре новог очекивања}} = \text{Књиговодствена вредност} - \text{Садашња вредност будућег ТГ} = 458 - 5 - 271 = 182 \text{ н.ј.}$$

$$\text{Обезвређење}_{\text{т5}} = \text{Књиговодствена вредност} - \text{Садашња вредност будућег ТГ} = 458 - 5 - 361 = 92 \text{ н.ј.}$$

- Ефекат новог очекивања резултира смањењем обезвређења. Укидање обезвређења у износу разлике између 182 н.ј. и 92 н.ј. (90 н.ј.) се евидентира на конту 750.

- С новим износом садашње вредности будућих токова готовине и ефектом на обезвређење услед промене у износима будућих токова готовине, очекивање од додатних 100 н.ј. од утицаја је на ефекат unwinding-а за временски период 6.

$$1. \text{ ЕКС} \times \text{Нето вредност пласмана} = 10,8\% \times 361 \text{ н.ј.} = \mathbf{39 \text{ н.ј.}}$$

$$2. \text{ Обезвређење}_{\text{т6}} - \text{Обезвређење}_{\text{т5}} = \left(453 - \frac{300 + 100}{1 + 10,8\% \times 6 - 6} \right) - \left(453 - \frac{300 + 100}{1 + 10,8\% \times 6 - 5} \right) = 53 - 92 = \mathbf{- 39 \text{ н.ј.}}$$

- Амортизована вредност је дата у следећој табели:

Амортизована Вредност	Почетно признавање	+/- Трошкови/Приходи одобравања	- Отплаћена главница	+/- Кумулирана амортизација дисконта/премије применом ЕКС	- Исправка вредности
т4: 244 =	1000	- 20	- 542	+ 15	- 209
т5: 361 =	1000	- 20	- 542	+ 15	-182 + 90=92
т5: 0 =	1000	- 20	- 542-400=-942	+ 15	-53

- О коначном доспећу пласмана у т6 (уплата у износу од 400 н.ј.) салдо на рч.105 ће износити 58 н.ј., рачун исправке 109 ће износити 53 н.ј., док ће неразграничена накнада на рачуну 493 износити 5 н.ј. Пласман ће, у складу са захтевом за презентацију у складу са МСФИ, износити 0 н.ј. с обзиром на то да је разграничена накнада мапирана као одбитна ставка пласмана.

Илустративни пример II

Полазне претпоставке

- Пример пласмана где се годишње отплаћује камата, а по доспећу целог пласмана, и главница у пуном износу у петој години.
- Моменат *defaulta* услед финансијских потешкоћа клијента је на крају треће године.
- Банка договара с клијентом *grace* период од две године, а након тога очекује пуну отплату преосталих камата и главнице.

VI. Илустративни пример II (уредна отплата кредита)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Периодична камата	100
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	5
ЕКС	10,5%

Токови прихода и готовине:

Време	Почетно стање	Приход од камате	Камата (Г.Т.)	Амортизација дисконта	Главница (Г.Т.)	Крајње стајње
0						980,0
1	980,0	103,2	100,0	3,2		983,2
2	983,2	103,6	100,0	3,6		986,8
3	986,8	104,0	100,0	4,0		990,8
4	990,8	104,4	100,0	4,4		995,2
5	995,2	104,8	100,0	4,8	1.000,0	0,0
total	-	520,0	500,0	20,0	1.000,0	-

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун	
0)	20 1000
1)	100
2)	100
3)	100
4)	100
5)	1.100
S)	1520 1000

105 - Пласман	
1000	
	1.000
1000	1000

700 - Приход од камата	
	103,2
	103,6
	104,0
	104,4
	104,8
0	520

493 - Разграничење накнаде	
	20
	3,2
	3,6
	4,0
	4,4
	4,8
20	20

Након одобравања пласмана од 1000 н.ј. и прилива од 20 н.ј. по основу накнаде у т0, до доспећа пласмана у складу са ануитетним планом отплате, банка евидентира прилив на жиро рачун по основу камате, као и по доспећу главнице.

Пласман се отплаћује у целости тек на крају периода отплате.

Банка признаје приход од камата по основу одобреног пласмана применом метода ЕКС, признајући приход од камата у складу са ануитетним планом и по основу умањења обавезе по разграниченој накнади.

Умањење разграничене накнаде врши се применом метода ЕКС (ЕКС x нето пласман умањен за разграничену накнаду – приход од камата по ануитетном плану).*

* Приход по основу камата од умањења обавезе по разграниченој накнади је обрачунат на следећи начин: **ЕКС x (Салдо пласмана – Салдо рч. разграничена накнада) – Приход од камате по ануитетном плану**. За т0, то значи: $10,5\% \times (1000 - 20) - 100 = 103,2 - 100 = 3,2$. За т1, обрачун изгледа: $10,5\% \times (1000 - 16,8) - 100 = 103,6 - 100 = 3,6$. Итд. до тренутка пуне отплате.

** Због једноставности приказа, за разлику од илустративног примера I, **почетно стање** пласмана у табели „Токови прихода и готовине“ је одмах дато умањено за неразграничену накнаду (нпр. у т1: $1000 - 20 = 980$).

VI. Илустративни пример II (тешкоће у отплати кредита)

Основни елементи пласмана:

Главница	1000
НКС	10,0%
Периодична камата	100
Накнада (% од главнице)	2%
Период отплате (у год.)	5
ЕКС	10,5%
Тренутак обезвређења (у год.)	3
Очекивани ток готовине (износ)	1200
Очекивани ток готовине (време)	6 и 7
Износ обезвређења	180
Износ обезвређења у %	18%

Токови прихода и готовине:

Време	Почетно стање 1=гл.-разгр. Накнада	Приход од камате 2=eks x 1	Готовински ток 3	Главница 4	Обезвређење 5	Промена у обезвређењу 6	Крајње стање (нето) 7=1+2-3-4	Садашња вредност очекиваног тока готовине 8
0							980,0	
1	980,0	103,2	100,0				983,2	
2	983,2	103,6	100,0				986,8	
3	986,8	104,0	100,0				990,8	
3а.	990,8	< књ.вредност пре обезвређења			179,9		810,9	810,9
4	810,9	85,4	<unwinding ефекат			-85,4	896,4	896,4
5	896,4	94,4			-	-94,4	990,8	990,8
6	990,8	104,4	100,0		-	-	995,2	995,2
7	995,2	104,8	100,0	1.000,0	-	-	0,0	1.000,0
Тотал	-	699,9	500,0	1.000,0	179,9	-179,9	-	-

Шема књижења:

000 - Жиро-Рачун		
0)	20	1000
1)	100	
2)	100	
3)	100	
4)		
5)		
6)	100	
7)	1.100	
С)	1520	1000

105 - Пласман		
	1000	
		1.000
	1000	1000

700 - Приход од камата		
	103,2	
	103,6	
	104,0	
	104,4	
	104,8	
	0	520

493 - Разграничење накнаде		
		20
	3,2	
	3,6	
	4,0	
	4,4	
	4,8	
	20	20

109 - И.В. Пласмана		
0)		
1)		
2)		
3)		180
4)	85	
5)	94	
6)		
7)		
С)	180	180

650 - Обезвређење		
	180	
	180	0

700 - Unwinding		
	85	
	94	
	0	180

933 - Евиденциона камата		
	0	0

VI. Илустративни пример II (деталји обрачуна)

- Банка признаје обезвређење на крају периода 3. На крају трећег периода неотплаћени износ главнице износи 990,8 н.ј. (почетна вредност главнице од 980 н.ј. (1000 – 20 накнада) увећана за приход од разграничене накнаде до периода 3 у износу од 10,8 н.ј.). Клијент је у могућности да отплати цео износ, али уз грејс период од две године у којем не отплаћује ни камату ни главницу. Следи обрачун садашње вредности будућих очекиваних новчаних токова (укупно 1200 н.ј.), као и износа обезвређења у временском периоду 3.

$$\text{Садашња вредност будућег ТГ} = \frac{\text{Очекивани ток готовине}}{1 + \text{ЕКС} \times \text{Време очекивања ТГ} - \text{Извештајни период}} = \frac{100}{1 + 10,8\% \times 6 - 3} + \frac{1100}{1 + 10,8\% \times 7 - 3} = 74 \text{ н.ј.} + 736 \text{ н.ј.} = 810,9 \text{ н.ј.}$$

$$\text{Обезвређење}_{\tau_3} = \text{Књиговодствена вредност} - \text{Садашња вредност будућег Т.Г.} = 990,8 - 810,9 = 179,9 \text{ н.ј.}$$

- На крају периода 4 банка евидентира приход од камате по обезвређеном пласману. Исто као и у првом примеру, банка има две опције како да обрачуна приход од камате на обезвређени пласман:

$$1. \text{ЕКС} \times \text{Нето вредност пласмана на почетку године} = 10,5\% \times 810,9 \text{ н.ј.} = \mathbf{85,4 \text{ н.ј.}}$$

$$2. \text{Обезвређење}_{\tau_4} - \text{Обезвређење}_{\tau_3} = \left(990,8 - \frac{100}{1 + 10,8\% \times 6 - 4} - \frac{1100}{1 + 10,8\% \times 7 - 4} \right) - \left(990,8 - \frac{100}{1 + 10,8\% \times 6 - 3} - \frac{1100}{1 + 10,8\% \times 7 - 3} \right) \\ = 94,4 - 179,9 = \mathbf{- 85,4 \text{ н.ј.}}$$

- За обрачуна прихода од unwinding-а у наредном периоду банка, поред наведена, два може да употреби и следећи приступ:

$$(1 + \text{ЕКС}) \times \text{Unwinding}_{\tau-1} = 1,105 \times 85,4 \text{ н.ј.} = \mathbf{94,4 \text{ н.ј.}}$$

- Међутим, с обзиром на то да клијент враћа пун очекивани износ уз грејс од две године, банка након две године признавања прихода од unwinding-а (током којих је фактички пласман био обезвређен) амортизовала је цео износ обезвређења из периода 3.

$$\text{ЕКС} \times \text{Књ.вредност у } \tau_3 \text{ и } \tau_4 = 10,5\% \times (810,9 \text{ н.ј.} + 896 \text{ н.ј.}) = \mathbf{179 \text{ н.ј.}} (\text{колико је износило и обезвређење})$$

- Након тог периода, пласман више није обезвређен (тј. садашња вредност очекиваних токова готовине једнака је књиговодственој вредности пласмана), с обзиром на то да се клијент враћа у редован ток сервисирања кредита и банка наставља с редовном применом метода ЕКС.

Почетно признавање	+/- Трошкови/Приходи одобравања	- Отплаћена главница	+/- Кумулирана амортизација дисконта/премије применом ЕКС	- Исправка вредности	= Амортизована Вредност
1000	- 20	0	+ 10,8	- 179,9	= 810,9 (τ3)
1000	- 20	0	+ 10,8	- 94,4	= 896,4 (τ4)
1000	- 20	0	+ 10,8	0	= 990,8 (τ5)
1000	- 20	0	+ 15,2	0	= 995,2 (τ6)
1000	- 20	- 1000	+ 20	0	= 0 (τ7)

- С новим Законом о рачуноводству банке су у обавези да за признавање, вредновање, презентацију и обелодањивање позиција у финансијским извештајима примењују МСФИ (члан 20. Закона).
- Досадашња пракса суспензије камате код проблематичних пласмана прописана контним оквиром није била усклађена са захтевима МСФИ. Unwinding је реализација пуне примене МСФИ у домену признавања прихода од камата на обезвређене пласмане.
- Unwinding је резултат примене **метода ЕКС** код признавања прихода од камата на обезвређене пласмане, односно резултат умањења рачуна исправке вредности услед протока времена (ефекат временске вредности новца), а услед непромењених претпоставки коришћених код дисконта.
- Реч је о захтеву да приход од камате заправо буде **константан проценат књиговодствене вредности** пласмана (без обзира што је пласман обезвређен), **а не константан износ камате** у неком извештајном периоду (или унапред дефинисан, нпр. код ануитетних пласмана) .
- До ефекта unwinding-а банка може доћи на три начина:
 - применом ЕКС на књиговодствену вредност пласмана;
 - кроз разлику између обезвређења на два узастопна обрачунска периода;
 - увећавајући за износ ЕКС претходно признати износ unwinding-а.
- Евиденциона камата банци може да служи наставку евидентирања уговорених износа камате ванбилансно, за интерне потребе банке (за случајеве судских спорова, утврђивања укупног износа потраживања према дужнику и сл.), с тим да банка није у обавези да је евидентира у ванбилансној евиденцији.

* * *

VIII. Додатни извори

- Међународни рачуноводствени стандард 39, Превод Концептуалног оквира за финансијско извештавање и основних текстова Међународних рачуноводствених стандарда, односно Међународних стандарда финансијског извештавања („Службени гласник“, бр. 35/2014)
- Приходи од камата на обезвређена финансијска средства која се вреднују по амортизованој вредности, Саветовање Удружења банака Србије, Годишњи рачун за 2013, децембар 2013 (Мина Јовановић, Прва банка Црне Горе, <http://www.ubs-asb.com/LinkClick.aspx?fileticket=Ck8lpZYPWJ8%3d&tabid=9845&mid=20727>)
- The Use of IFRS for Prudential and Regulatory Purposes, IAS 39 Examples, Anna Czarniecka, The World Bank Center for Financial Reporting Reform (<http://siteresources.worldbank.org/EXTCENFINREPREF/Resources/4152117-1270824012230/6954188-1294997091255/session7-reparisias9examples-revised.pdf>)
- Impairment and Provisioning under IFRS / Methodology and solution implementation – practical experience , Natalia Cierna, Adam Kolaczyk, Deloitte, Bucharest, 11 April 2007 (http://www.spi-romania.eu/admin/filemanager/files/program2007/ifrs/14_deloitte_presentation_2_slide_per_page.pdf)
- Assurance Alert: Effective Interest Rate Need to Know, BDO New Zealand (https://www.bdo.co.nz/resources/latest-news/assurance_alert/effective_interest_rates_-_need_to_know!)

Народна банка Србије

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

Положај, организација, овлашћења и функције Народне банке Србије, као и однос Народне банке Србије према органима Републике Србије и међународним организацијама и институцијама, уређени су Уставом Републике Србије и Законом о Народној банци Србије ("Службени гласник РС", бр. 72/2003, 55/2004, 44/2010, 76/2012 и 106/2012). Народна банка Србије је самостална и независна у обављању функција утврђених Законом о Народној банци Србије и другим законима, а за свој рад је одговорна Народној скупштини Републике Србије. Основни циљ Народне банке Србије је постизање и очување ценовне стабилности. Поред тога, не доводећи у питање остваривање свог основног циља, Народна банка Србије доприноси очувању и јачању стабилности финансијског система. (www.nbs.rs).